

Verkennde analyses
Verzuim
op basis van het InternetSpiegel
medewerkersonderzoek

Opgesteld door:
ICTU - Project InternetSpiegel
Brenda Vermeeren
Augustus 2020

Introductie

Deze rapportage gaat in op het thema verzuim. De eerste vraag die centraal staat, is welke factoren van invloed zijn op het verzuim van medewerkers. Voor de analyses zijn twee verzuimvariabelen gebruikt, namelijk verzuimfrequentie en verzuimduur. De tweede vraag die centraal staat, is of er sectorale verschillen zijn waar te nemen in de verzuimfrequentie en verzuimduur. De verkennende analyses zijn uitgevoerd op het Flitspanelonderzoek dat ICTU-InternetSpiegel in 2018 heeft gedaan. 5.680 respondenten uit alle 14 arbeidsvoorwaardelijke overheidssectoren hebben deelgenomen aan het onderzoek.

Samengevat zijn de resultaten:

- Verzuimfrequentie en verzuimduur hebben andere beïnvloedende factoren. De belangrijkste beïnvloedende factoren van verzuimfrequentie zijn bevlogenheid, herstelbehoefte, autonomie en werkdruk. De belangrijkste beïnvloedende factoren van verzuimduur zijn herstelbehoefte, ongewenste omgangsvormen en inhoud van het werk.
- Een opvallende bevinding is dat hoe meer werkdruk men ervaart, hoe minder frequent men verzuimt. Dat laatste is met name ook opvallend omdat de correlatie (zie bijlage 1) tussen werkdruk en verzuimfrequentie laat zien dat meer werkdruk samenhangt met meer verzuim. Een interactie-analyse laat zien dat bij een lage werkdruk de bevlogenheid geen rol speelt, maar bij een hoge werkdruk melden mensen met veel bevlogenheid zich minder vaak ziek. Daarnaast laat een interactie-analyse zien dat bij een lage werkdruk mensen met veel autonomie zich vaker ziekmelden dan wanneer deze mensen een hoge werkdruk ervaren (dan melden zij zich minder vaak ziek). Deze resultaten benadrukken het belang van aandacht voor werkdruk in relatie tot bevlogenheid en autonomie, want waar bevlogenheid en autonomie in combinatie met werkdruk op korte termijn leiden tot minder verzuimfrequentie, is het mogelijk dat dit op lange termijn met een langere verzuimduur gepaard gaat.
- Er zijn sectorale verschillen in de verzuimfrequentie en verzuimduur. De analyse laat zien dat bij het voortgezet onderwijs de verzuimfrequentie significant hoger is dan in de andere sectoren. Voor de verzuimduur geldt dat deze bij de politie significant hoger is dan in de andere sectoren.

1. Beïnvloede factoren verzuim

a. Verzuimfrequentie

In tabel 1 is de verzuimfrequentie weergegeven. 44,5% van de respondenten heeft zich in de afgelopen 12 maanden niet ziek gemeld.

Hoeveel keer heeft u zich in de afgelopen 12 maanden ziek gemeld?			
Aantal keer	Aantal respondenten	Percentage	Cumulatief Percentage
0	2529	44,5	44,5
1	2099	37	81,5
2	672	11,8	93,3
3	202	3,6	96,9
4	65	1,1	98
Meer dan 4 keer	113	2	100
Totaal	5680	100	

Tabel 1 Verzuimfrequentie

In tabel 2 zijn de resultaten van de regressieanalyse weergegeven om na te gaan wat beïnvloedende factoren zijn van de verzuimfrequentie. Grijs gemarkeerd zijn de statistisch significant beïnvloedende factoren.

Regressieanalyse: Hoeveel keer heeft u zich in de afgelopen 12 maanden ziek gemeld?		
Beïnvloedende factor	Beta	Sig.
Geslacht	0,044	0,005
Leeftijd	-0,042	0,006
Hoogst voltooide opleiding	-0,012	0,437
Jaren in overheidsdienst	-0,013	0,381
Betrokkenheid	-0,021	0,249
Bevlogenheid	-0,068	0,001
Herstelbehoefte	0,18	0
Sociale veiligheid	-0,012	0,548
Loopbaanontwikkelingsmogelijkheden	-0,01	0,651
Primaire arbeidsvoorwaarden	-0,012	0,48
Autonomie	-0,063	0
Ongewenste omgangsvormen	0,015	0,378
Leiderschap	-0,032	0,113
Samenwerking	-0,016	0,395
Proactief gedrag	-0,012	0,467
Informatievoorziening	0,004	0,859
Regeldruk	-0,03	0,077

Werkdruk	-0,042	0,021
Beoordeling	0,016	0,394
Inclusiviteit	0,005	0,808
Participatie	-0,024	0,246
Inhoud van het werk	0,003	0,882

Tabel 2 Beïnvloedende factoren verzuimfrequentie

De verzuimfrequentie wordt voor 7,7% verklaard door de variabelen die in de analyse opgenomen zijn. Logischerwijs zou je ervanuit mogen gaan dat verzuim veelal beïnvloed wordt door een fysiek of mentaal onvermogen om te gaan werken. Deze persoonlijke oorzaken van ziekte zijn geen onderdeel van het onderzoek van ICTU-InternetSpiegel. Bovenstaande tabel toont kenmerken van het personeel en door de organisatie te beïnvloeden factoren. De resultaten laten zien dat vrouwen gemiddeld genomen een iets hogere verzuimfrequentie hebben. Naarmate de leeftijd van respondenten toeneemt zien we een lagere verzuimfrequentie. De belangrijkste determinanten van verzuimfrequentie zijn bevlogenheid (hoe meer bevlogenheid, hoe minder frequent verzuim), herstelbehoefte (meer herstelbehoefte is frequenter verzuim), autonomie (hoe meer autonomie, hoe minder verzuim) en werkdruk (hoe meer werkdruk, hoe minder verzuim). Dat laatste is opvallend. Met name ook omdat de correlatie (zie bijlage 1) tussen werkdruk en verzuimfrequentie laat zien dat meer werkdruk samenhangt met meer verzuim. Dit vraagt om een nadere (interactie)analyse.

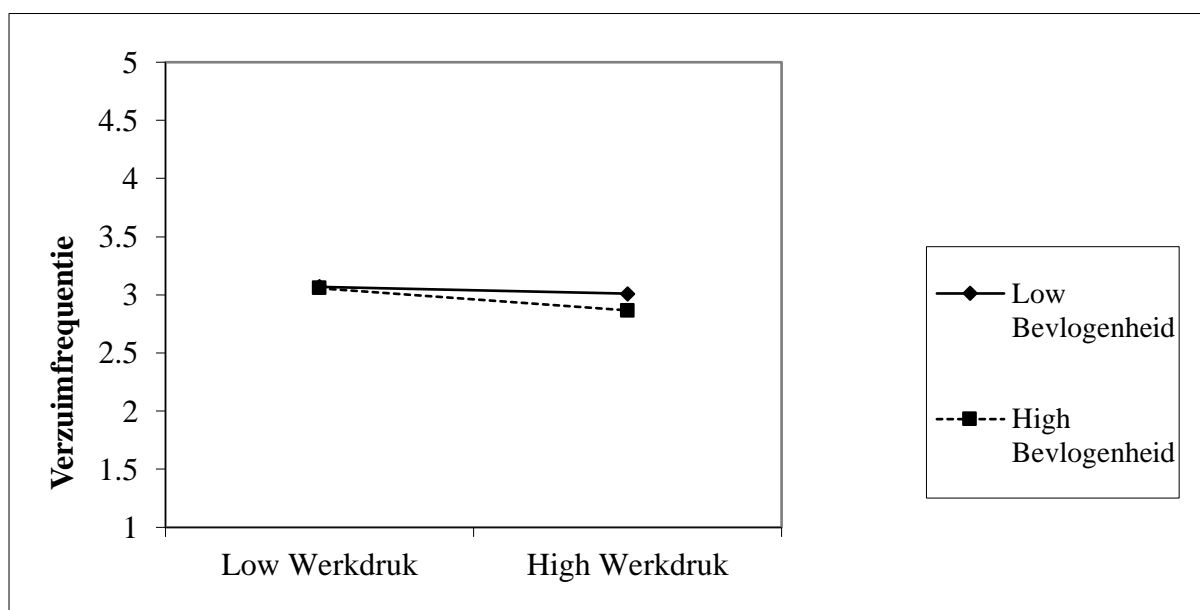
Voor de nadere analyse zijn interacties berekend tussen werkdruk enerzijds en betrokkenheid, herstelbehoefte, autonomie en leeftijd anderzijds. Eerst zijn afzonderlijk de interacties bekeken en vervolgens zijn de significante interacties (leeftijd x werkdruk bleek niet significant) in één analyse meegenomen. Dit heeft geleid tot het resultaat in tabel 3. Grijs gemarkeerd zijn de statistisch significant beïnvloedende factoren.

Regressieanalyse 2 verzuimfrequentie		
Beïnvloedende factor	Beta	Sig.
Geslacht	0,045	0,004
Leeftijd	-0,042	0,006
Hoogst voltooide opleiding	-0,014	0,371
Jaren in overheidsdienst	-0,013	0,382
Betrokkenheid	-0,02	0,268
Bevlogenheid	-0,061	0,003
Herstelbehoefte	0,173	0
Sociale veiligheid	-0,011	0,58
Loopbaanontwikkelingsmogelijkheden	-0,007	0,747
Primaire arbeidsvoorwaarden	-0,009	0,598
Autonomie	-0,053	0,002
Ongewenste omgangsvormen	0,016	0,356
Leiderschap	-0,034	0,092
Samenwerking	-0,013	0,462
Proactief gedrag	-0,02	0,242
Informatievoorziening	0,001	0,974

Regeldruk	-0,031	0,068
Werkdruk	-0,039	0,029
Beoordeling	0,014	0,468
Inclusiviteit	0	0,997
Participatie	-0,017	0,405
Inhoud van het werk	-0,002	0,925
Bevlogenheid * werkdruk	-0,035	0,025
Autonomie * werkdruk	-0,067	0
Herstelbehoefte * werkdruk	0,011	0,501

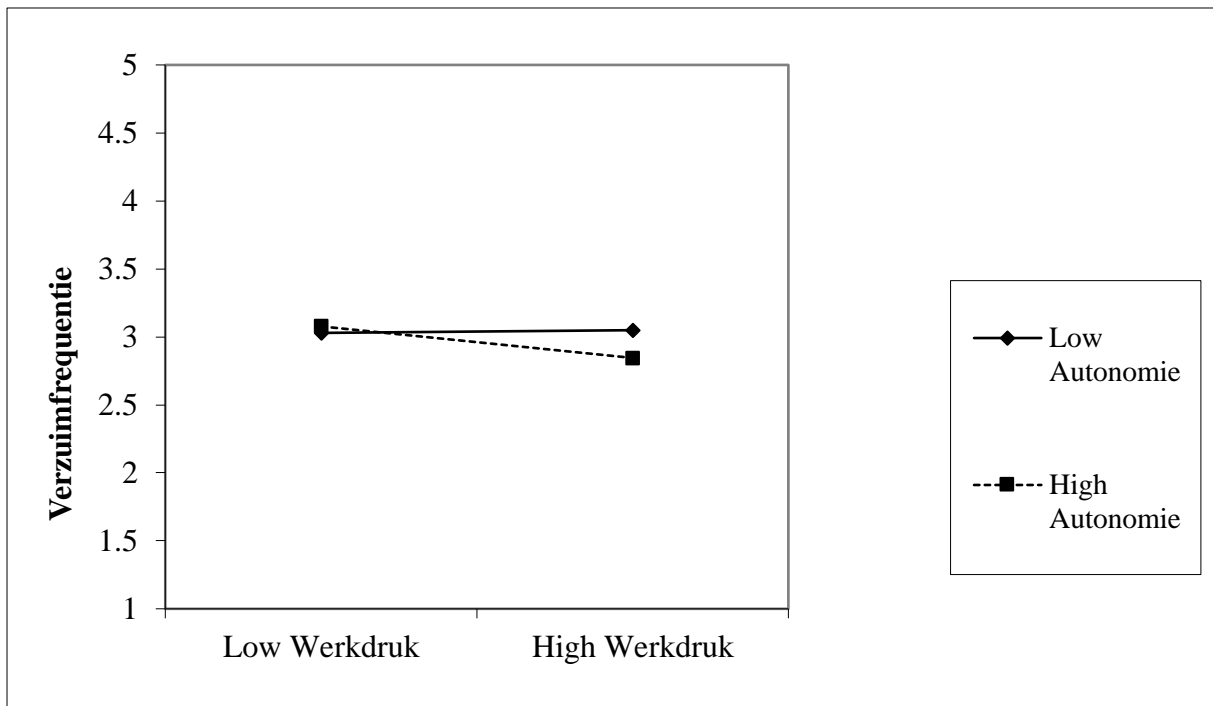
Tabel 3 Beïnvloedende factoren verzuimfrequentie inclusief interacties

Twee interactie-effecten blijken significant te zijn, namelijk bevlogenheid x werkdruk en autonomie x werkdruk. Een nadere analyse van deze interacties is hieronder weergegeven in de vorm van een plot.

Figuur 1 Interactieanalyse werkdruk * bevlogenheid

Interpretatie: uit de regressie blijkt dat hoe meer werkdruk men ervaart, hoe minder verzuimfrequentie en hoe meer bevlogenheid, hoe minder verzuimfrequentie. De interactie tussen deze twee variabelen (figuur 1) blijkt significant en laat zien dat bij een lage werkdruk de bevlogenheid nauwelijks een rol speelt in de verzuimfrequentie, maar bij een hoge werkdruk melden mensen met veel bevlogenheid zich minder vaak ziek.

*Figuur 2 Interactieanalyse werkdruk * autonomie*

Interpretatie: uit de regressie blijkt dat hoe meer werkdruk men ervaart, hoe minder verzuimfrequentie en hoe meer autonomie, hoe minder verzuimfrequentie. De interactie tussen deze twee variabelen (figuur 2) blijkt significant en laat zien dat bij een lage werkdruk mensen met veel autonomie zich vaker ziekmelden dan wanneer deze mensen een hoge werkdruk ervaren (dan melden zij zich minder vaak ziek).

b. Verzuimduur

In tabel 4 is de verzuimduur weergegeven. Van de mensen die zich in de afgelopen 12 maanden ziek gemeld hebben, heeft het grootste deel (32,6%) dit 3 tot 5 dagen gedaan.

Hoelang bent u in de afgelopen 12 maanden in totaal ziek geweest?			
Hoelang	Aantal respondenten	Percentage	Cumulatief percentage
1 tot 2 dagen	860	27,3	27,3
3 tot 5 dagen	1026	32,6	59,9
1 tot 2 weken	476	15,1	75
2 tot 3 weken	200	6,3	81,3
3 tot 4 weken	138	4,4	85,7
1 tot 2 maanden	133	4,2	89,9
2 tot 6 maanden	194	6,2	96,1
Langer dan 6 maanden	124	3,9	100
Totaal	3151	100	

Tabel 4 Verzuimduur

In tabel 5 zijn de resultaten van de regressieanalyse weergegeven om na te gaan wat beïnvloedende factoren zijn van de verzuimduur. Grijs gemarkeerd zijn de statistisch significant beïnvloedende factoren.

Regressieanalyse: Hoelang bent u in de afgelopen 12 maanden in totaal ziek geweest?		
Beïnvloedende factoren	Beta	Sig.
Geslacht	0,03	0,162
Leeftijd	0,095	0
Hoogst voltooide opleiding	-0,05	0,017
Jaren in overheidsdienst	-0,032	0,108
Betrokkenheid	-0,04	0,116
Bevlogenheid	0,021	0,466
Herstelbehoefte	0,159	0
Sociale veiligheid	0,01	0,714
Loopbaanontwikkelingsmogelijkheden	0	0,99
Primaire arbeidsvoorwaarden	0,017	0,457
Autonomie	0,033	0,169
Ongewenste omgangsvormen	0,048	0,043
Leiderschap	-0,007	0,803
Samenwerking	0,032	0,208
Proactief gedrag	0,013	0,553
Informatievoorziening	-0,024	0,411
Regeldruk	-0,002	0,938

Werkdruk	-0,021	0,393
Beoordeling	0,03	0,256
Inclusiviteit	-0,042	0,111
Participatie	-0,056	0,054
Inhoud van het werk	-0,113	0

Tabel 5 Beïnvloedende factoren verzuimduur

De verzuimduur wordt voor 6,9% verklaard door de variabelen die in de analyse opgenomen zijn. Naarmate de leeftijd toeneemt, zien we een langere verzuimduur. Naarmate het opleidingsniveau toeneemt, zien we een kortere verzuimduur. De belangrijkste determinanten van verzuimduur zijn herstelbehoefte (meer herstelbehoefte is langer verzuim), ongewenste omgangsvormen (hoe meer ongewenste omgangsvormen, hoe langer het verzuim) en inhoud van het werk (hoe uitdagender en afwisselender het werk, hoe korter de verzuimduur).

2. Sectorale vergelijking verzuim

a. Verzuimfrequentie

Om na te gaan of er verschillen zijn in de gemiddelde verzuimfrequentie tussen sectoren, is er een variantieanalyse uitgevoerd. De variantieanalyse in tabel 6 toont dat er statistisch significante verschillen zijn in de verzuimfrequentie tussen sectoren. Nadere analyse van de resultaten laat zien dat bij het voortgezet onderwijs de verzuimfrequentie significant hoger is dan in de andere sectoren.

Vergelijking verzuimfrequentie sectoren		
Hoeveel keer heeft u zich in de afgelopen 12 maanden ziek gemeld?		
Sector	Aantal respondenten	Gemiddelde verzuimfrequentie
Rijk (ook: ZBO, RWT en inclusief Defensie)	1012	1,81
Gemeenten	744	1,77
Provincies	203	1,65
Rechterlijke Macht	70	1,6
Waterschappen	174	1,8
Gemeenschappelijke regelingen	82	1,95
Politie	404	1,8
Primair Onderwijs	469	1,78
Voortgezet Onderwijs	652	2,12
Middelbaar Beroepsonderwijs	545	1,93
Hoger Beroepsonderwijs	492	1,85
Wetenschappelijk Onderwijs	441	1,93
Onderzoeksinstituten	77	1,82
Universitaire Medische Centra	277	1,88
Totaal	5642	1,86
ANOVA	F	Sig.
	5,401	0

Tabel 6 Sectorale vergelijking verzuimfrequentie

b. Verzuimduur

De variantieanalyse (tabel 7) toont dat er ook statistisch significante verschillen in de verzuimduur zijn tussen sectoren. Nadere analyse van de resultaten laat zien dat bij de politie de verzuimduur significant hoger is dan in de andere sectoren.

Vergelijking verzuimduur sectoren		
Hoelang bent u in de afgelopen 12 maanden in totaal ziek geweest?		
Sector	Aantal respondenten	Gemiddelde verzuimduur
Rijk (ook: ZBO, RWT en inclusief Defensie)	559	2,83
Gemeenten	402	2,92
Provincies	97	2,45
Rechterlijke Macht	31	3,1

Waterschappen	102	2,42
Gemeenschappelijke regelingen	45	3,2
Politie	208	3,5
Primair Onderwijs	245	2,76
Voortgezet Onderwijs	383	2,9
Middelbaar Beroepsonderwijs	319	2,95
Hoger Beroepsonderwijs	269	3
Wetenschappelijk Onderwijs	253	2,66
Onderzoeksinstituten	44	2,25
Universitaire Medische Centra	172	2,33
Totaal	3129	2,85
ANOVA	F	Sig.
	4,229	0

Tabel 7 Sectorale vergelijking verzuimduur

21. Geslacht	,073**	0,008	-	-	,110**	-	-	-	-	,057*	-	-	0,016	,038*	-	,117*	0,001	-	-	-	1			
	5675	3149	5675	5675	5675	5675	5349	5308	5672	5625	5397	5632	5630	5602	5470	5658	5525	4980	5581	5670	5675			
22. Leeftijd	-,060**	,107**	-	,031*	-	,071**	-	,067*	-	0,017	-	-	-	,042*	-	,085*	0,02	0,005	-	0,01	-	1		
	5673	3148	5673	5673	5673	5673	5347	5306	5670	5623	5395	5630	5628	5600	5468	5656	5523	4978	5579	5668	5673	5673		
23. Hoogst voltooide opleiding	-0,018	-	,041**	,068**	-	0,003	-	,043**	,129*	,055*	-	0,002	,032*	,083**	0,024	-	,187*	,062**	-	,091*	,111**	,053*	-	1
	5635	3130	5635	5635	5635	5635	5311	5270	5632	5585	5361	5592	5591	5562	5430	5618	5486	4945	5541	5630	5635	5633	5635	
24. Jaren overheid	0,005	-	-	-,027*	,030*	-	-	0,004	-0,01	0,012	-	0,006	-	-0,02	0,024	0,026	-	-	0,001	-	,043*	-	0,01	
	5680	3151	5680	5680	5680	5680	5353	5313	5677	5630	5402	5637	5635	5607	5475	5663	5530	4985	5586	5675	5675	5673	5635	